

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 12. aprila 1854. **List 29.**

Ne le jemati smemo zemlji, tudi dajati ji moramo.

Predsednik dunajske kmetijske družbe knez J. A. Schwarzenberg je v poslednjem velikem zboru 21. sušca tako lepo in mikavno govoril od krepčanja zemlje, da ga je, kakor nam družtvini časnik pripoveduje, ves zbor pazljivo pazljivo poslušal.

Čujmo tudi mi, kaj je gospod predsednik govoril; saj je res, da potrebne reči se nikoli prevečkrat ne slišijo. Knezov govor se je blizo takole glasil:

„Zemljo z gnojem krepčati je vpijoča potreba, in čast in poštenje bi moralo vsacega kmetovavca naganjati, da daje zemlji kar zemlji gré“.

„Učeni možje ločijo gnoj od gnoja. Od nekterih stvari pravijo, da so naravnost živež rastlinam, ki ga v-se serkajo po koreninicah, — od družih pa, da zemljo tako predelujejo, da spuša iz sebe redivne drobce in jih podaja potem rastlinam. Živinsko blato je gnoj, pa tudi sol in apno ste gnoj, — da pa vsak teh po svoji poti služi rastlinju, je lahko verjeti, čeravno je težji to do zadnjega razložiti. Al to razlaganje ni moj namen; tudi sem premalo učen za tako razkladanje; vse gnojivne stvari imenujem tedaj z občno besedo „gnoj“.

„Gnojiti se pravi zemlji povračati, kar smo ji vzeli. Kmetovavec terja veliko od zemlje: „daj! daj! in veliko daj!“ to so njegove želje vsako leto. Da pa more dati, mora imeti. Kako bo reva dala, če nima! Kdor hoče zemlji jemati, ji mora tudi dajati. Lačna (gladna) zemlja nas pitati ne more“.

„Tedaj tudi zemlja terja marsikaj od gospodarja. Ona dá vse, kar ima, in nič ne obderži za se, — al za tega voljo pa tudi kaj dobiti hoče, da je v stanu dajati. To je menda pravična razmera!“

„Ali nasi kmetovavci niso vsi tak pravični. Veliko jih je, ki hočejo le imeti, nič pa ji dati, ali če ji malo dajo, veliko terjajo od nje. To pa ne more biti. Kdor hoče rodovitno zemljo imeti ali rodovitnost njeno še povikšati, jo mora dostojno gnojiti. Gnoj je duša kmetijstva, — brez gnoja je zemljiše mertvo, kakor telo brez duše. Obracajmo kmetijo kakor jo hočemo, ravnajmo ž njo učeno ali po domače: nazadnje pridemo vsi na enem mestu skupaj — na gnojnišču. Imenitnost in potrebo gnoja vsak spozná, — in vendar kako malo jih je, ki si marljivo prizadevajo ga nabirati in spravljati!“

„Marsikteri kmetovavec misli, kako da je priden, če spravlja živinsko blato na kup, in če mu primeče še kakošno drugo sodergo, potem pa pusti vse kakor je in leži do tistega časa, kadar ga iz-

vozi na njivo. Če kdo misli, da je s tem že dober gospodar, se pač silno moti in sam sebe goljufa!“

„Pravi gospodar mora veliko več storiti. On mora vsako mervico živinskega gnoja pridno spravljati in ne enega bokala gnojnice ne smé zgubiti; zraven tega pa mora še zmirom skerbeti: kje in odkod bo še kaj gnoja dobil, in nobene priložnosti ne smé zanemariti, ako mu je mogoče kje kaj vloviti. Kakor jastrob na kokoši mora kmetovavec na gnoj biti“.

„Al je pa pri nas taka? Pojdi gledat gnojnišča grajšakov in malih kmetov — kakošne so! Večidel boš vidil dost nečimernosti — malokje pa prave skerbí! Kaj se bomo hvalili, če nismo hvale vredni“.

(Dalje sledí.)

Kmetijske skušnje.

(Nova skušnja, da ima podorana zelenjad veliko gnojno moč). Na nekem gradu so mogli pozimi zavolj pljučne kuge vse goveda proč djati, in še le v jeseni potem so nadomestili drugo. Čeravno je 150 oralov veliko zemljišče dobro gnojeno bilo, so vendar za dobro spoznali, vse sternašča z graham obsejati in ga pred zimo, ko je čez poldrug čevelj zrased, podorati. Prihodnjo spomlad se je na nektare njive sadil krompir, na druge se je sejal ječmen z deteljo. Kaj veselo je raslo vse na teh njivah in pridelk krompirja in ječmena je bil za šesti del večji kakor na družih njivah brez zelenega gnoja.

(Ni vse eno: kakošna živina se pase na travnicah ali spašnikih). Znano je, da ne je vsaka živina vsake rastline in da se nektera nekterih zelišč celò ne dotakne. Ako bi se take preveč zarasle, je to škoda za pašo. Če se pa več sort živine na spašnik goni, pomuli ena, kar ostaja drugi. Naj bi se pa živina takole verstila: Naj prvo naj se žene goveja živina na pašnik: ona savsne po naj večji travi. Za govedi naj pridejo konji: ti jedó že bolj pritlično travo; na mokre travnike pa naj se ne pušajo konji, da s kopiti preglobocih jam ne napravijo po zemljišču. Zadnje naj pridejo ovce: one pomulijo, kar je unim ostalo; ker pa še ne popolnoma vkoreninjeno travo izrujejo s koreninicami vred, ni dobro ovác spušati na mlade senožeti.

Ali je naša svila (žida) kaj vredna?

Na vso moč priporočamo že leta in leta svojim rojakom: sadite murve in redite svilode, da pridelate svile! Svila je blago, ki se zmirom lahko in dobro prodaja.

Po pravici nas pa utegne kdo prašati: ali je pa naša svila tudi dobro blago? jeli jo fabrikanti tudi tako obravnavajo in plačajo, kakor na gorkejem Laškem pridelano? Al so tudi naše murve take, da svilodom listje njih dobro tekne?